

POSTANOWIENIE

Dnia 11 sierpnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz

w sprawie II ZK 37/22 zainicjowanej kasacją obwinionego – adwokata M.B.,
na posiedzeniu niejawnym w dniu 11 sierpnia 2023 r. w Warszawie
w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej,
na skutek wniosku obwinionego o zbadanie na podstawie art. 29 § 5 ustawy
o Sądzie Najwyższym spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności sędziego
SSN Wiesława Kozielewicza,

**odrzuca wniosek adwokata M. B. o zbadanie spełnienia wymogów
niezawisłości i bezstronności przez Sędziego Sądu Najwyższego
Wiesława Kozielewicza w sprawie o sygn. akt II ZK 37/22;**

UZASADNIENIE

W sprawie o sygn. akt II ZK 37/22 obwiniony adwokat M. B. złożył wniosek z 3 października 2022 r. o przeprowadzenie badania spełnienia wymogów bezstronności sędziów Izby Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego, w tym Sędziego Sądu Najwyższego Wiesława Kozielewicza.

W uzasadnieniu wniosku obwiniony wskazał, że zawiadomieniem z 7 września 2022 r. poinformowano go, że do składu orzekającego w sprawie II ZK 37/22 jako przewodniczącego i sprawozdawcę wyznaczony został sędzia Sądu Najwyższego Wiesław Kozielewicz.

Obwiniony podniósł, że w powyższym zawiadomieniu nie wskazano pozostałych członków składu. Wskazał też, że został pouczone o prawie do złożenia wniosku o przeprowadzenie badania spełnienia wymogów bezstronności Sędziego Sądu Najwyższego „zgodnie z treścią art. 26 § 7 ustawy z dnia 08.12.2017 r. o Sądzie Najwyższym”, a w konsekwencji nie pozostało mu nic innego jak

wskazanie wszystkich sędziów orzekających w Wydziale II Izby Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego celem przeprowadzenia wobec każdego z nich z osobna „testu bezstronności Sędziego Sądu Najwyższego”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Obwiniony we wniosku w niniejszej sprawie wskazał błędną podstawę prawną wniosku o przeprowadzenie badania spełnienia wymogów bezstronności sędziego Sądu Najwyższego, tj. art. 26 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r., poz. 1093), który to przepis normuje właściwość Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego. Tymczasem dopuszczalność badania spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego lub sędziego delegowanego do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, na wniosek uprawnionego, normuje art. 29 ustawy o Sądzie Najwyższym. Zgodnie z art. 29 § 5 ustawy, dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego lub sędziego delegowanego do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym wymogów niezawisłości i bezstronności, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy.

Zgodnie z art. 29 § 9 pkt 2 ustawy o Sądzie Najwyższym wniosek powinien zawierać przytoczenie okoliczności uzasadniających żądanie wraz z dowodami na ich poparcie. Skarżący powinien wskazać okoliczności związane z powołaniem sędziego, jego postępowaniem po powołaniu, a także wpływ związanego z tym naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności na wynik sprawy z uwzględnieniem jej charakteru. Brak któregokolwiek z tych elementów musi skutkować uznaniem, że wniosek nie spełnia wymagań określonych w art. 29 § 9 ustawy o Sądzie Najwyższym.

Powyższy tryb weryfikacji bezstronności i niezależności sądu powiązany z badaniem niezawisłości i bezstronności sędziego został wprowadzony ustawą nowelizującą z dnia z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie

Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1259) w celu dostosowania standardu niezależności do tego, który wynika z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (zob. wyroki: z 19 listopada 2019 r. w sprawach połączonych C-585/18, C-624/18 i C-625/18, A.K. i in. (niezależność Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego), 6 ECLI:EU:C:2019:982, pkt 133; zob. też wyroki TSUE: z 2 marca 2021 r., A.B. i in. (powołanie sędziów Sądu Najwyższego - odwołanie), C-824/18, EU:C:2021:153, pkt 122; z 20 kwietnia 2021 r., Repubblica, ECLI:EU:C:2021:311, pkt 56; z 15 lipca 2021 r., C-791/21, Komisja Europejska przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej, ECLI:EU:C:2021:596, pkt 97) oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, a tym samym zapewnić ma najwyższy standard realizacji prawa do sądu zgodnie z Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej i Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

W tym zakresie można zgodzić się z tezą, iż o ile tzw. test bezstronności i niezawisłości nie wkracza w konstytucyjne kwestie ustrojowe dotyczące powołania sędziego i jego skuteczności, a zatem wynikającego z aktu powołania na urząd sędziego przez Prezydenta RP wprost na podstawie art. 179 Konstytucji RP aktu inwestytury, test taki w istocie pozwala na realizację założenia instytucji wyłączenia sędziego. W dalszym ciągu, mimo możliwości wskazania okoliczności powołania jako tych, które mogą współtowarzyszyć innym uzasadniającym łącznie z nimi trafność zarzutu braku niezawisłości bądź bezstronności, niedopuszczalne jest kwestionowanie umocowania sądów i trybunałów, konstytucyjnych organów państwowych oraz organów kontroli i ochrony prawa, a także ustalanie lub ocena przez Sąd Najwyższy lub inny organ władzy zgodności z prawem powołania sędziego lub wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości (art. 29 § 2 i 3 ustawy o Sądzie Najwyższym).

Wskazane przepisy normują zatem szczególny tryb oceny przesłanek, które przy założeniu niedopuszczalności kwestionowania skuteczności aktu powołania na urząd sędziego mogą być także podstawą oceny bezstronności sędziego w sprawie na podstawie ogólnych przepisów o wyłączeniu sędziego, przewidzianych zarówno w procedurze karnej, jak i cywilnej. W ich ramach jednak niedopuszczalne jest wskazane już kwestionowanie samej kompetencji (umocowania, inwestytury) sędziego *a limine* (zob. wyroki Trybunału Konstytucyjnego: z 2 czerwca 2020 r.,

P 13/19, OTK ZU poz. 45/A/2020; z 4 marca 2020 r., P 22/19, OTK ZU poz. 31/A/2020). Przeczyłoby to bowiem istocie statusu sędziowskiego jako takiego i stanowiłoby rażącą obrazę fundamentów ustrojowych Państwa wskazanych w Konstytucji RP, w tym w jej art. 7, 10, 179 i 180, przynajmniej o ile podstawa powołania nie zostałaby skutecznie i ze skutkiem *ex tunc* podważona w odpowiednim postępowaniu, a takim jest w obowiązującym porządku konstytucyjnym jedynie postępowanie służące stwierdzeniu niekonstytucyjności podstawy normatywnej (ustawowej) powołania sędziego przed Trybunałem Konstytucyjnym, w toku którego stwierdzono ze skutkiem wzruszenia domniemania konstytucyjności odpowiednich przepisów aktów normatywnych normujących procedurę wyłaniania kandydata na sędziego lub jego powołania na ten urząd. Nawet jednak w tym przypadku wątpliwość co do możliwości podważenia skuteczności aktu powołania znajduje wprost uzasadnienie konstytucyjne (zob. postanowienie Sądu Najwyższego w sprawie zawisłej przed Trybunałem Konstytucyjnym w sprawie o sygnaturze akt P 6/23).

Nie można przy tym zapominać, że z perspektywy konstytucyjnej aktami koniecznymi i zarazem wystarczającymi dla skutecznego powołania na urząd sędziego są te, wymienione w art. 179 Konstytucji RP. W świetle też norm konstytucyjnych powinny być w tym przypadku oceniane przesłanki pozwalające na dokonanie aktu nominacyjnego. Jednak w przypadku procedury normowanej w art. 29 ustawy o Sądzie Najwyższym okoliczności takie, nawet znane sądowi z urzędu, nie są wystarczające dla stwierdzenia, iż spełnione zostały przesłanki tzw. testu niezawisłości i bezstronności.

Oznacza to, że sędzia ma spełniać określony standard bezstronności i niezawisłości i jako bezstronny oraz niezawisły być postrzegany przez postronnego obserwatora, zaś wątpliwości w tym zakresie skutkują możliwością uruchomienia przez podmiot uprawniony odpowiedniego postępowania „weryfikacyjnego”. Abstrahując od dopuszczalności oceny okoliczności powołania sędziego w odniesieniu do urzeczywistnienia powyższego standardu (zob. w tym zakresie wątpliwości przedstawione Trybunałowi Konstytucyjnemu pytaniem prawnym, Sądu Najwyższego w postanowieniu z 6 kwietnia 2023 r., sygnatura akt sprawy zawisłej przed Trybunałem Konstytucyjnym P 4/23), to każdorazowo na

wnioskodawcy spoczywa obowiązek wykazania uzasadnionych wątpliwości co do bezstronności i niezależności sądu z udziałem konkretnego sędziego. Niewskazania żadnych takich okoliczności ani dowodów na ich poparcie prowadzi do wniosku, iż taka czynność procesowa nie spełnia przewidzianych w ustawie, wskazanych powyżej wymagań formalnych.

W niniejszej sprawie wniosek obwinionego w odniesieniu do Sędziego Sądu Najwyższego Wiesława Kozielewicza w nie spełnia wskazanych powyżej wymagań. Nie wskazuje jakichkolwiek okoliczności uzasadniających żądanie stwierdzenia, że wobec SSN Wiesława Kozielewicza zachodzą przesłanki określone w art. 29 ust. 5 ustawy o Sądzie Najwyższym, a ponadto nie wskazuje jakichkolwiek dowodów na ich poparcie.

Dostrzeżenie braków formalnych na późniejszym etapie nie wyłącza obowiązku odrzucenia wniosku, który w sposób oczywisty nie spełnia wymogów przewidzianych w ustawie (art. 29 § 5 i § 9 pkt 2 i § 10 ustawy o Sądzie Najwyższym w zw. z art. 429 § 1 k.p.k., zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 1 sierpnia 2023 r., I ZB 43/22). Stwierdzenie niedochowania warunków określonych w art. 29 § 5 i § 9 pkt 2 ustawy o Sądzie Najwyższym implikuje odrzucenie wniosku bez wezwania do usunięcia jego braków formalnych (art. 29 § 10 ustawy).

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie, przy czym orzeczenie wydano w składzie jednoosobowym na podstawie art. 30 § 1 *in principio* k.p.k. w zw. z art. 29 § 24 ustawy o Sądzie Najwyższym, gdyż podjęta decyzja procesowa nie stanowiła merytorycznego rozpoznania wniosku, o którym mowa w art. 29 § 15 ustawy o Sądzie Najwyższym.

[as]

[M. T.]

